

praktijk uitwerkte, leert ons veel over het hoe en waarom van het verloop van het grootste conflict uit de menselijke geschiedenis.

Martijn Lak

Universiteit Leiden / De Haagse Hogeschool

D. Bannink, H. Bosselaar en W. Trommel (red.), *Crafting Local Welfare Landscapes* (Den Haag: Eleven International Publishing, 2013) 171 p. ISBN 978-94-90947-958.

In de afgelopen jaren zijn sociaalwetenschappers steeds meer aandacht gaan besteden aan het proces van decentralisatie van de Nederlandse verzorgingsstaat waarbij in toenemende mate overheidstaken op het gebied van de zorg en arbeidsmarkt van het Rijk naar de gemeenten worden overgeheveld. Deze toenemende aandacht is niet verwonderlijk aangezien dit proces een aantal belangrijke vragen oproept. Een van deze vragen is of het decentralisatieproces primair moet worden gezien als een liberale bezuinigingsoperatie of als uitkomst van het steeds breder gedragen inzicht dat de overheid alleen hulp op maat kan bieden wanneer deze dicht bij de burgers staat. Verwant hieraan is de vraag of decentralisering van bijvoorbeeld de langdurige zorg, jeugdzorg en werkloosheidsvoorzieningen zal zorgen voor grote verschillen in sociale rechten van burgers in verschillende gemeenten.

Deze vragen worden ook opgeroepen in het boek *Crafting Local Welfare Landscapes* dat onder redactie staat van VU-sociologen Duco Bannink, Hans Bosselaar en Willem Trommel. Het boek richt zich evenwel primair op de vraag hoe lokale beleidsmakers – die met een directe verwijzing naar hun professionele karakter ‘artisans’ worden genoemd – gebruik hebben gemaakt van de ruimte die zij hebben gekregen om te experimenteren met nieuwe vormen van sociaal beleid. Het centrale argument van het werk is dat lokaal sociaal beleid fundamenteel anders verloopt dan ‘regulier’ sociaal beleid, onder meer doordat het meer complex en experimenteel van karakter en minder politiek gedreven zou zijn. Dit laatste is volgens de auteurs met name het geval doordat lokale overheden (de nog steeds flink sturende rol van de centrale overheid wordt voor het gemak buiten beschouwing gelaten) een minder dominante rol spelen dan gedacht waardoor professionele groepen (dienstverleners, managers) en belangenorganisaties veel invloed op de invulling van beleid kunnen uitoefenen.

Dit is een prikkelende stelling die een flink aantal vragen oproept. Het is dan ook jammer dat de auteurs er vervolgens niet goed in slagen dit argument systematisch uit te werken. Dit is allereerst het resultaat van de opzet van de studie en het beknopte gebruik van nieuw onderzoeksmateriaal. Slechts twee van de tien hoofd-

stukken gaan door middel van case-studies van de invoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) (uitgevaardigd in respectievelijk 2004 en 2007) en van de gevolgen daarvan dieper in op de vraag of er daadwerkelijk sprake is van 'local crafting practices.' Andere belangrijke hervormingen die onderdeel zijn van de decentralisatietrend worden zo goed als volledig buiten beschouwing gelaten. De kern van het boek bestaat verder voornamelijk uit relatief korte hoofdstukken waarin verschillende auteurs elk een specifiek dilemma aanstippen waar lokale beleidsmakers mee te maken krijgen. Deze dilemma's zijn weliswaar interessant, maar worden niet toegepast op specifieke situaties waardoor ze enigszins abstract van aard blijven.

Dit neemt overigens niet weg dat het boek zeker de moeite van het lezen waard is. Zo biedt Deborah Rice, in een hoofdstuk waarvoor gedeeltelijk gebruik is gemaakt van interviews met hulpverleners, een interessant micro-institutionalistisch perspectief waarin ze laat zien dat de complexe aard van lokale uitvoering veel ruimte biedt aan 'agency' voor zowel beleidsmakers als uitvoerders. De hoofdstukken over de invoering van de WWB en WMO zijn ook uitstekend. Dit laatste hoofdstuk is geschreven door Judith van der Veer en kan gezien worden als een zeer beknopte versie van haar net verschenen proefschrift *Weg uit het verleden* dat kijkt naar de manier waarop drie middelgrote gemeenten uitwerking aan de WMO hebben gegeven.

Dennie Oude Nijhuis
Universiteit Leiden

Jan Luiten Van Zanden, *et al.* (eds), *How Was Life? Global Well-Being since 1820* (Paris: OECD Publishing, 2014), 269 p. ISBN: 978-92-64-21406-4, doi: 10.1787/9789264214262-en

In 2011 the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) started a biennial series, *How's Life*, presenting the state of the world (books are to be found at http://www.oecd-ilibrary.org/economics/how-s-life_23089679). In 2014 two related books appeared: *How's Life in Your Region?*, and *How was Life? Global Well-Being since 1820*. The latter leans on OECD's interest in historical statistics, which emerged with Angus Maddison's efforts in attempting to grab economic growth and standards of living in as many countries as possible during the past two millennia. *How was Life?* is a sequel of this research, focusing on the nineteenth and twentieth centuries.

As was the case with Maddison's *World Economy* in 2001, *How was Life?* left me astounded. What an awesome work it is. It comes in time to be part of the present-